

MONA KUHN ZE OMRINGT ZICH MET NAAKTE MENSEN EN HAALT HAAR CAMERA PAS BOVEN ALS DE SFEER VOLKOMEN ONTSPANNEN IS. FOTOGRAFE MONA KUHN: 'NAAKT IS EEN KOSTUUM WAAR JE PLEZIER IN HEBT.'

Tekst Dennis Mijnheer Fotografie Mona Kuhn

De eerste reactie van de in Los Angeles wonende en werkende fotografe Mona Kuhn (37) op de woorden 'Blend... Nederlands magazine' is: 'Ah! Veel mensen die ik fotografeer komen uit Amsterdam.' Talloze Nederlanders, Duitsers en Fransen zoeken haar 's zomers op in haar bungalow op het platteland in Frankrijk. Om te ontspannen én om naakt gefotografeerd te worden. Mona Kuhn brengt soms weken met ze door, geniet van hun aanwezigheid, geeft de bezoekers de gelegenheid om hele dagen naakt rond te lopen en af en toe pakt ze haar Hasselblad om foto's te maken zodra ze een interessante compositie of houding ziet. De intieme sfeer, de rustieke omgeving en de ongedwongenheid zorgen ervoor dat de vaak niet-professionele modellen een jaar later terugkomen en soms zelfs hun ouders introduceren voor een mogelijke naaktfotosessie. Ze hebben vertrouwen in Kuhn. 'Bij mij draait het niet om iemand naakt te fotograferen, het is meer het vastleggen van een gedeelde ervaring. Om momenten vast te leggen is het – zeker bij naaktfotografie – belangrijk dat er wederzijds respect is, want dan krijg je tijd en ruimte om te fotograferen. Mensen komen bij mij langs als ontspanning en ik krijg dus geen mensen die voor een fotoshoot maar veertig minuutjes tijd hebben, te laat komen en gehaast een taxi uit komen rennen. Daar kun je misschien een mooi shot uit krijgen, maar ik probeer verder te gaan dan een mooi shot.'

De ontspannen sfeer die Kuhn weet te creëren leidt tot intieme foto's waarop de kwetsbaarheid van naakt lijkt op te lossen. Haar foto Jacintha (2004) bracht Kuhn in de finale van het prestigieuze Paris Photo in 2006 en ze wordt in Amerika en Europa vertegenwoordigd door galleries als de Charles Cowles Gallery (NY), Fahey/Klein Gallery (LA), Scott Nichols Gallery (SF) en Camerawork in Berlijn. Na haar fotoboeken Oceans (2003) en Mona Kuhn Photographs (2004) is zojuist haar fotoboek Evidence (2007) uitgekomen.

CANON VAN HOGE KUNST

De in Duitsland geboren en in São Paulo opgegroeide Kuhn fotografeerde in eerste instantie (geklede) mensen op locatie en in studio's. 'Ik wist al vrij snel dat ik in ieder geval mensen wilde fotograferen. Als ik in een galerie of museum was merkte ik dat ik langer wilde kijken naar foto's en schilderijen waarop mensen stonden afgebeeld. Mensen vond ik warmer dan abstracte kunst of landschappen.' Na Ohio State University begon ze twaalf jaar geleden met naaktfotografie en studeerde ze ondertussen op het San Francisco Art Institute. De overstap naar naakte lichamen was onvermijdelijk voor de vrouw die het (uitgeklede) werk van Lucien Freud, Jenny Saville en de Amerikaanse Eric Fischl als favorieten noemt. 'En er zijn natuurlijk een hoop oude meesters die ik waardeer om hun naaktheid. In schilderijen uit de 17e eeuw zie je veel meer naaktheid dan tegenwoordig. Het lichaam werd toen beschouwd als een canon van hoge kunst. De bijna kinderlijke nieuwsgierigheid van mensen naar zichzelf – we kijken in de spiegel, omdat we willen weten hoe we er uitzien – werd gerepresenteerd in kunst. Sinds de jaren '70 is er echter een trend ontstaan om conceptueler te werken en minder humanistisch. Toen ik op de kunstacademie zat was werken met het menselijk lichaam niet de academische trend. Ook het feminisme speelde nog een rol en op de academie waren ze dus niet zo blij met een student die zich bezighield met naakt. Maar ik kón gewoon geen conceptuele kunst maken, ik wilde enkel het hoofdstuk binnen de kunst van het menselijk lichaam openslaan.' Kuhn zette haar zinnen op naaktfotografie en hield in 1997 haar eerste solotentoonstelling in de Scott Nichols Gallery in San Francisco. Na deze show volgde een tentoonstelling in New York en zo groeide haar lijst van galleries richting waslijst.

'Mijn werk moet echt zijn, ik wil geen professioneel model met een formule'

LEVEN EN KUNST SMELTEN SAMEN

Een belangrijk aspect van naaktfotografie is het wegnemen van de angst om uit de kleren te gaan. Nerveuze gezichtsuitdrukkingen en krampachtig gekruiste armen en benen moet je vermijden. Toch werkt Kuhn liever niet met professionele naaktmodellen die de schaamte overwonnen hebben. 'Dan krijg je steeds dezelfde reacties, omdat ze getraind zijn om bijvoorbeeld de juiste positie van hun gezicht te tonen. Ze weten wat fotografen willen, hebben daar de formule voor en voor mij is het moeilijker om daar doorheen te breken.'

Fotografen in een studio wil Kuhn evenmin. 'Ik wil op een plek werken die echt aanvoelt en waar mensen ongedwongen naakt kunnen rondlopen. Ik ben zo uitgekomen op een afgelegen plek aan de westkust van Frankrijk waar ik een grote bungalow heb – ik noem het mijn atelier – en iedere zomer brengen mensen uit verschillende landen een periode bij mij door, waarbij ze in en rond de bungalow gewoon naakt mogen rondlopen. Dat is overigens niet verplicht hoor, maar de meeste bezoekers doen het wel omdat het dan zomer is en ze zich er lekker bij voelen.' Kuhn weet de omstandigheden zo te optimaliseren dat ze geen geforceerde naaktportretten schiet. 'Het is een plek geworden waar in zekere zin het leven en de kunst samensmelten. Bezoekers zijn welkom, ze worden gerespecteerd en het is heel natuurlijk. Er is bijna geen verschil tussen of ik mijn camera pak of dat ik een fles water pak.' De angst om uit de kleren te gaan verschilt per persoon. 'Sommigen komen twee jaar lang bij mij en pas na twee jaar fotografeer ik ze naakt. Dan willen ze eerst kijken als ik aan het werk ben voordat ze het zelf willen proberen. Anderen voelen zich direct op hun gemak en fotografeer ik gelijk. Het maakt allemaal niet uit. Ik hou ervan om mensen om me heen te hebben. Ik laat nu al twaalf jaar mensen overkomen en zo werkt het voor mij.'

Wat niet voor haar werkt is om zelf naakt te poseren. 'Ik heb de neiging om snel te bevriezen als ik voor de camera sta. Als ik naakt zou poseren voor een andere fotograaf, man of vrouw, dan zou ik me niet op mijn gemak voelen als er te veel naar mijn borsten gestaard wordt en ik me niet behandeld zou voelen als een mens maar als een naakt persoon.'

DROMEN OVER JONGENS

Kuhn is gefascineerd door de schoonheid van naakt. Leeftijd en geslacht spelen geen onderscheidende rol in haar zwartwit- en kleurenfoto's op vierkant formaat. Op de voor Paris Photo 2006 genomineerde foto Jacintha is in het midden wazig een mooie blondine te onderscheiden met aan weerszijden twee naakte jongens scherp afgebeeld. 'Deze foto overschrijdt iets. De mooie jonge vrouw lijkt te staan dromen over de jongens en de jongens lijken zojuist de perfecte vrouw te hebben gevonden.' Naast jongeren fotografeert Kuhn ook oude mensen. Een voorbeeld hiervan is de zwartwitfoto van Jacques (2003), waarop een dunne, oude man met een lange grijze baard en een bruine huid staat. 'Jacques is een oudere man van wie zijn huidkleur ons in contact brengt met de omgeving op een manier waarbij leeftijd samensmelt met oneindige wijsheid,' aldus het commentaar van Kuhn. In haar fotoboeken is slechts een fractie opgenomen van de mensen die voor haar poseerden. 'Mensen van zestig zijn zich vanwege hun kleinkinderen en aangetrouwde familie vaak te veel bewust van hun sociale systeem en geven geen toestemming voor publicatie, terwijl ze wel van de poseersessie genoten en er een manier in zagen om ondanks hun sterfelijkheid in zekere zin te kunnen voortleven.' Kuhn heeft wel een bepaalde voorkeur voor personen. 'Ik heb de neiging om mannen te kiezen die er wat vrouwelijker uitzien en vrouwen die juist heel zacht lijken.' Haar focus in de foto wisselt, naakte lichaamsdelen staan zelden centraal. 'Ik focus niet zozeer op elementen die gebonden zijn aan geslacht, zoals borsten, maar liever op een deur of de entree van een kamer. Ik gebruik die selectieve focus om een vorm van abstractie te realiseren, zodat je je afvraagt of daar nu een naakt iemand langsluopt of dat het je verbeelding is.'

NUDE BUT NOT NAKED

Kuhn is gefascineerd door naaktfotografie vanwege de universele uitstraling. 'Het heeft een zekere klassieke vorm en is niet onderhevig aan modegrillen. Als iemand gekleed zou zijn in een modieuze jurk dan is het moeilijker herkenbaar, er zitten lagen overheen waardoor je niet kunt doordringen tot de intimiteit of ziel van een persoon. Neem het beeld David van Michelangelo. Omdat hij naakt is, zou het een projectie kunnen zijn van alle bestaande mannelijke perfectie. Het is heel makkelijk herkenbaar, omdat er verder niets omheen zit. Naaktheid bevat de schoonheid die ons mensen samenbrengt in dit universum.'

Kuhns foto's zijn ooit bestempeld als 'nude but not naked.' Kuhn: 'Naked betekent dat je heel kwetsbaar bent. Zulke foto's zou ik maken wanneer ik midden in de nacht iemand die net uit bed stapt plotseling met fel flitslicht fotografeer. Ik denk dat de mensen die ik fotografeer nude zijn omdat ze zich ondanks hun naaktheid op hun gemak voelen en niet kwetsbaar overkomen.' De naaktfoto's die ze maakt staan dus ver af van pornografie. 'Daar zijn mensen naked. Het verschil is de context en er vindt in mijn foto's geen geslachtsgemeenschap plaats. Er is een interessante vergelijking met een kostuum en een uniform. Een kostuum draag je naar een feestje voor een plezierige tijd. Een uniform echter draag je om naar je werk te gaan en je hebt geen persoonlijkheid meer, omdat je in dat uniform zit. Je gaat naar je werk en hebt het daar niet per definitie naar je zin. Het uniform is vergelijkbaar met pornografie. Je draagt het lichaam dan als een uniform, terwijl in mijn werk je het lichaam draagt als een kostuum waar je plezier in hebt.'

Portfolio MONA KUHN

